EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

29. jaanuar 2009 *

Kohtuasjas C-311/06,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Consiglio di Stato (Itaalia) 28. veebruari 2006. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. juulil 2006, menetluses

Consiglio Nazionale degli Ingegneri

versus

Ministero della Giustizia,

Marco Cavallera,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J.-C. Bonichot, K. Schiemann (ettekandja), J. Makarczyk ja L. Bay Larsen,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

kohtujurist: M. Poiares Maduro,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 13. septembri 2007. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Consiglio Nazionale degli Ingegneri, esindaja: *avvocato* A. Romei,

– Itaalia valitsus, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,

– Belgia valitsus, esindaja: L. Van den Broeck,

– Tšehhi valitsus, esindajad: esialgu T. Boček, hiljem M. Smolek,

– Kreeka valitsus, esindaja: E. Skandalou,

– Küprose valitsus, esindajad: C. Lycourgos ja I. Neofitou,

– Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,

– Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk ja A. Kruse,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: H. Støvlbæk ja E. Montaguti,

olles 28. veebruari 2008. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiivi 89/48/EMÜ vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi kohta (EÜT 1989, L 19, lk 16; ELT eriväljaanne 05/01, lk 337) tõlgendamist.

2 Taotlus esitati Consiglio Nazionale degli Ingegneri (riiklik inseneride nõukogu) ja Ministero della Giustizia (justiitsministeerium) vahelises vaidluses seoses sellega, et viimane tunnustas Itaalia kodaniku M. Cavallera insenerikvalifikatsiooni tõendavat dokumenti – mis oli Hispaanias välja antud Itaalia haridust tõendava dokumendi samaväärseks tunnistamise tulemusena –, et see kodanik saaks lasta end Itaalias inseneride registrisse kanda.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

3 Direktiivi 89/48 põhjendus 1 on sõnastatud järgmiselt:

„asutamislepingu artikli 3 punkti c kohaselt on isikute ja teenuste vaba liikumise takistuste kõrvaldamine liikmesriikide vahel üks ühenduse eesmärke; liikmesriikide kodanike jaoks tähendab see eelkõige võimalust tegutseda kutsealal füüsilisest isikust ettevõtja või töötajana ka muus liikmesriigis kui see, kus nad omandasid kutsekvalifikatsiooni".

4 Nimetatud direktiivi põhjendus 3 sätestab:

„selleks et reageerida kiiresti ühenduse riikide nende kodanike ootustele, kes on saanud kõrgharidust tõendava diplomi pärast tööalase koolituse lõpetamist mõnes muus liikmesriigis kui see, milles nad soovivad hakata oma kutsealal tegutsema, tuleks luua muu meetod selliste diplomite tunnustamiseks, et asjaomastel isikutel oleks võimalik tegeleda kutsetegevusega, mille jaoks on vastuvõtvas liikmesriigis vaja läbida keskharidusjärgne koolitus, kui nad on saanud muus liikmesriigis sellise tegevuse jaoks vajaliku diplomi pärast vähemalt kolm aastat kestnud õpinguid".

5 Nimetatud direktiivi põhjendus 5 täpsustab:

„kutsealade puhul, mille jaoks ühendus ei ole kehtestanud minimaalset vajalikku kvalifikatsioonitaset, kasutavad liikmesriigid võimalust määrata kindlaks selline tase, mis kindlustab nende territooriumil pakutavate teenuste kvaliteedi; asutamislepingu artikliga 5 nende jaoks sätestatud kohustusi rikkumata ei või liikmesriigid siiski nõuda, et teise liikmesriigi kodanik omandaks sellise erialase ettevalmistuse, mille nad määravad üldjuhul kindlaks üksnes oma riikliku haridussüsteemi kohaselt välja antud diplomite põhjal, kui asjaomane isik on selle kvalifikatsiooni osaliselt või tervikuna omandanud muus liikmesriigis; selle tulemusel peab iga vastuvõttev liikmesriik, kus kutseala on reguleeritud, võtma arvesse teises liikmesriigis nõutavat kvalifikatsiooni ja määrama kindlaks, kas see kvalifikatsioon vastab asjaomases liikmesriigis nõutavale kvalifikatsioonile".

6 Direktiivi 89/48 artikli 1 punktid a ja b sätestavad:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *diplom* – diplom, tunnistus või muu kvalifikatsiooni tõendav dokument või selliste diplomite, tunnistuste või muude tõendite kogum:

– mille on liikmesriigis välja andnud riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus,

– mis näitab, et selle omanik on edukalt lõpetanud keskharidusjärgse koolituse kestusega vähemalt kolm aastat või samaväärse kestusega osalise ajaga kursused ülikoolis või kõrgkoolis või muus sarnase tasemega asutuses, ning vajaduse korral seda, et asjaomane isik on edukalt läbinud tööalase koolituse, mida nõutakse lisaks keskharidusjärgsele koolitusele, ja

– mis näitab, et selle valdajal on asjaomases liikmesriigis reguleeritud kutsealal tegevuse alustamiseks või tegutsemiseks vajalik kutsealane kvalifikatsioon,

tingimusel, et haridus ja koolitus, mille kohta diplom, tunnistus või muu kvalifikatsiooni tõendav dokument on välja antud, on omandatud valdavalt ühenduses või et sellise dokumendi valdajal on kolmeaastane töökogemus, mida kinnitab liikmesriik, mis on tunnustanud kolmanda riigi diplomit, tunnistust või muud kvalifikatsiooni tõendavat dokumenti.

Esimese lõigu kohaldamisel käsitatakse diplomiga samaväärsena järgmist: mis tahes diplom, tunnistus või muu kvalifikatsiooni tõendav dokument või selliste diplomite, tunnistuste või muude tõendite kogum, mille on liikmesriigis välja andnud pädev asutus, kui selline dokument on välja antud pärast ühenduses toimunud koolituse edukat lõpetamist ja kõnealuse liikmesriigi pädev asutus tunnistab seda samaväärsena ja see annab samad õigused selleks, et alustada tegevust või tegutseda reguleeritud kutsealal selles liikmesriigis;

b) *vastuvõttev liikmesriik* – mis tahes liikmesriik, kus liikmesriigi kodanik soovib asuda tegutsema selle liikmesriigi reguleeritaval kutsealal, välja arvatud riik, kus ta omandas diplomi või alustas esmakordselt tööd kõnealusel kutsealal”.

7 Ainult direktiivi 89/48 itaalia- ja ungarikeelses versioonis viitab artikli 1 punkt b „liikmesriigi" kodaniku asemel „teise liikmesriigi" kodanikule („di un altro Stato membro"/„egy másik tagállam").

8 Direktiivi 89/48 artikli 2 esimene lõik sätestab:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi liikmesriikide kodanike suhtes, kes soovivad vastuvõtvas liikmesriigis tegutseda reguleeritud kutsealal füüsilisest isikust ettevõtjana või töötajana."

9 Ainult direktiivi saksa- ja ungarikeelses versioonis viitab artikli 2 esimene lõik „vastuvõtvas liikmesriigis" reguleeritud kutsealal tegutsemise asemel tegutsemisele reguleeritud kutsealal „teise liikmesriigis" („in einem anderen Mitgliedstaat"/„egy másik tagállamban").

10 Direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punkt a näeb ette:

„Kui vastuvõtvas liikmesriigis eeldab reguleeritud kutsealal tegutsema hakkamine või tegutsemine diplomi olemasolu, ei või pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu

keelduda andmast liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes:

a) kui taotlejal on diplom, mida muus liikmesriigis nõutakse kõnealusel kutsealal tegutsema hakkamiseks või tegutsemiseks tolle riigi territooriumil ja see diplom on talle antud liikmesriigis […]".

11 Ainult direktiivi itaalia-, hispaania- ja sloveenikeelses versioonis viitab artikli 3 esimene lõik „liikmesriigi" kodanikule loa andmisest keeldumise asemel „teise liikmesriigi" kodanikule loa andmisest keeldumisele („di un altro Stato membro"/„de otro Estado miembro"/„druge države članice").

12 Peale selle viitab nimetatud direktiivi artikli 3 esimese lõigu punkt a vaid itaalia- ja sloveenikeelses versioonis diplomile, mis on antud „teises liikmesriigis" („in un altro Stato membro"/„drugi državi članici"), mitte diplomile, mis on antud „liikmesriigis".

13 Olenemata direktiivi 89/48 artiklist 3 võib vastuvõttev liikmesriik artikli 4 alusel taotlejalt teatud selles artiklis kindlaksmääratud tingimustel nõuda, et taotleja esitaks kindlaksmääratud kestusega töökogemuse kohta tõendid, läbiks kuni kolmeaastase kohanemisaja või sooritaks sobivustesti. Kõnealune artikkel 4 sätestab teatavad normid ja tingimused, mida kohaldatakse kompensatsioonimeetmetele, mida võidakse nõuda, et kompenseerida taotleja ebapiisavat väljaõpet.

Siseriiklik õigus

Inseneri kutseala regulatsioon Hispaanias ja Itaalias

14 Inseneri kutseala on nii Hispaanias kui Itaalias reguleeritud kutseala.

– Õppesüsteemid ja inseneri kutsealale juurdepääsu tingimused

15 Insenerivaldkonna kvalifikatsioonide osas on Itaalia ja Hispaania haridussüsteem sarnased. Mõlemas liikmesriigis saab selle kvalifikatsiooni omandada keskharidusjärgse kolme- või viieaastase nominaalkestusega õppekava täitmisel.

16 Itaalias antakse pärast kolmeaastast õpet ülikoolidiplom („laurea triennale"), mis tõendab nooreminseneri („ingegnere junior") kutsekvalifikatsiooni.

17 Itaalias on nooreminseneri kutsealal tegutsemise alustamise tingimuseks nõutav ülikoolidiplomi olemasolu ning asjaomasele kutsealale vastava riigieksami („esame di Stato") sooritamine (23. oktoobri 1925. aasta kuningliku dekreedi nr 2537 artikkel 4 (*Gazzetta ufficiale* nr 37, 15.2.1926)). Vabariigi presidendi 5. juuni 2001. aasta dekreedi nr 328 (*GURI* nr 190 regulaarne lisa, 17.8.2001) artiklite 47 ja 48 kohaselt koosneb see riigieksam vähemalt kahest kirjalikust ja ühest suulisest osast ning ühest praktilisest

katsest. Kandidaatidele, kes selle riigieksami edukalt sooritavad, antakse õigus tegutseda inseneri kutsealal („abilitazione all'esercizio della professione di ingegnere").

18 Hispaanias annavad pärast kolmeaastast õpet väljastatavad ülikoolidiplomid tehnikainseneri („ingeniero técnico") kvalifikatsiooni.

19 Ülikoolidiplomeid reguleerivad Hispaania õigusaktid teevad vahet kahte liiki diplomitel, milleks on „ametlikud diplomid", mille kehtivust tunnustatakse kogu riigi territooriumil ja mis lubavad tegutseda reguleeritud kutsealadel, ning „ülikoolide omadiplomid", mida ülikoolid võivad küll välja anda, kuid mis siiski ei anna õigust tegutseda reguleeritud kutsealadel. Seda valdkonda reguleerib 21. detsembri 2001. aasta alusseadus 6/2001 ülikoolide kohta (*BOE* nr 307, 24.12.2001, lk 49400).

20 Hispaanias on tehnikainseneri kutsealal tegutsemise alustamise tingimuseks põhimõtteliselt asjaomasele kutsealale vastava ametliku ülikoolidiplomi olemasolu alusseaduse 6/2001 tähenduses.

21 Nii Itaalias kui Hispaanias eeldab inseneri kutsealal tegutsemine kandmist kutseühingu registrisse. Itaalias peab igas provintsis inseneride registrit Consiglio dell'Ordine degli Ingegneri (inseneride kutseühingu nõukogu). See register on jagatud kaheks osaks ning selle B osasse kantakse nooreminsenerid. Hispaanias on selleks erialati ja piirkonniti pädevad erinevad „colegios de ingenieros" (inseneride kutseühingud). Mõlemas liikmesriigis on kutseühingu registrisse kandmine lihtsalt haldustoiming, millega iseenesest ei tunnustata asjaomaste isikute kutsekvalifikatsiooni, vaid mille eesmärk on tagada, et kutsealal tegutsemisel peetaks kinni teatavatest eetikanormidest.

– Mehaanikainseneri kutseala Itaalias

22 Isikutel, kes soovivad tegutseda mehaanikainseneri kutsealal Itaalias, peab üldjuhul olema mehaanikainseneri ülikoolidiplom („laurea in ingegneria meccanica”), mis tõendab kolmeaastase õppekava täitmist, ning samuti õigust tegutseda inseneri kutsealal, mis antakse pärast riigieksami edukat sooritamist. Lisaks peavad nad olema kantud mõne provintsi inseneride kutseühingu registrisse, osasse B, mis hõlmab tööstussektorit.

– Tööstustehnika inseneri kutseala Hispaanias spetsialiseerumisega mehaanika erialal

23 Hispaanias peavad isikud, kes soovivad tegutseda tööstustehnika inseneri kutsealal spetsialiseerumisega mehaanika erialal, („ingeniero técnico industrial, especialidad mecánica”) eelkõige omama alusseaduse 6/2001 tähenduses ametlikku ülikoolidiplomit tööstustehnika inseneri kutsealal spetsialiseerumisega mehaanika erialal. See tehnikainseneri diplom väljastatakse pärast kolmeaastast õpet. Peale selle peavad need isikud olema kantud registrisse „Colegio de ingenieros técnicos industriales” (tööstustehnika inseneride kutseühing).

Tunnustamismenetlus Itaalias

24 Itaalias on direktiiv 89/48 siseriiklikku õigusse üle võetud 27. jaanuari 1992. aasta seadusandliku dekreediga nr 115 (*GURI* nr 40, 18.2.1992, edaspidi „seadusandlik dekreet nr 115/1992”).

25 Seadusandliku dekreedi nr 115/1992 pealkirjaga „Euroopa Ühenduses saadud haridust tõendavate dokumentide tunnustamine” artikkel 1 sätestab:

„1. Käesolevas dekreedis sätestatud tingimustel tunnustatakse Itaalias Euroopa Ühenduse liikmesriigis välja antud kutsekvalifikatsiooni tõendavaid diplomeid, mille omamine on antud kutsealal tegutsemise eeldusena ette nähtud selle liikmesriigi seadusega.

2. Tunnustus antakse Euroopa Liidu kodanikule, et ta saaks Itaalias tegutseda füüsilisest isikust ettevõtja või töötajana kutsealal, mis vastab kvalifikatsioonile, mis tal on selles riigis, kes talle eelmises lõikes viidatud diplomi väljastas.

3. Diplomeid tunnustatakse, kui neile on lisatud tõend, mille kohaselt taotleja on täitnud vähemalt kolmeaastase nominaalkestusega (või osalise õppeaja puhul samaväärse kestusega) õppekava ülikoolis või muus kõrghariduse omandamist võimaldavas õppeasutuses.”

26 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei võimalda seadusandlik dekreet nr 115/1992 tunnustada niisugust diplomit, mille teine liikmesriik on välja andnud Itaalia haridust tõendava dokumendi alusel. Nimetatud kohus täpsustab, et selle seadusandliku dekreedi artikli 1 lõike 3 kohaselt peab välisriigi diplom tõendama, et taotleja on täitnud teatava õppekava, mis tähendab, et haridust tõendava dokumendi ja õppekava vahel peab olema otsene seos ning diplom peab seda otseselt tõendama. Järelikult ei saa nimetatud normi kohaldada niisuguse teise liikmesriigi diplomi suhtes, mis tegelikult tõendab Itaalia haridust tõendava dokumendi olemasolu.

Samaväärseks tunnistamise menetlus Hispaanias

27 Hispaania õiguses tuleb ülikoolidiplomite samaväärseks tunnistamise menetlust eristada kutsekvalifikatsiooni tunnustamisest, mis on ette nähtud 25. oktoobri 1991. aasta kuningliku dekreediga 1665/1991 vähemalt kolmeaastase nominaalkestusega õppekava täitmisel Euroopa Liidu liikmesriikides antavate kõrgkoolidiplomite tunnustamise üldsüsteemi kohta (*BOE* nr 208, 22.11.1991, lk 37916) ja millega võeti direktiiv 89/48 üle Hispaania õigusesse. Samaväärseks tunnistamise menetlus kujutab endast diplomi saamiseks läbitud õppe akadeemilise sisu kontrollimist omandatud teadmiste seisukohalt.

28 Kuni 4. septembrini 2004 reguleeris välisriigi ülikoolidiplomite samaväärseks tunnistamise menetlust Hispaanias 16. jaanuari 1987. aasta kuninglik dekreet 86/1987 (*BOE* nr 20, 23.1.1987) ning selle rakendamiseks vastu võetud õigusaktid.

29 Samaväärseks tunnistamise mõiste oli defineeritud kuningliku dekreedi 86/1987 artiklis 1. Vastavalt sellele sättele eeldab samaväärseks tunnistamine, et välisriigis saadud kõrgkoolidiplomite ametlikku kehtivust Hispaanias akadeemiliselt tunnustatakse.

30 Nimetatud kuningliku dekreedi artiklist 2 tuleneb, et vaatamata sellele, et välisriigi diplomite samaväärseks tunnistamine ei eelda ilmtingimata täiendavate eksamite sooritamist, kui välisriigi diplomiga tõendatud õpe ei ole võrdväärne vastava Hispaania diplomiga tõendatud õppega, võib samaväärseks tunnistamise tingimuseks seada Hispaanias diplomi saamiseks nõutavatel teadmistel põhineva eksami eduka sooritamise.

31 Kuningliku dekreedi 86/1987 artikli 3 kohaselt kohaldatakse samaväärseks tunnistamise menetlust kohustuslikku laadi õppeainete suhtes. Seega ei kuulu selle kuningliku dekreedi kohaldamisalasse muud õppeained, mida ülikoolid kohustuslikuks ei pea.

32 Kui välisriigi diplom on samaväärseks tunnistatud, on sellel diplomil sama õigusjõud kui võrdväärsel Hispaania ülikooli kraadil või diplomil.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

33 Itaalia kodanikul M. Cavalleral on mehaanikainseneri kvalifikatsiooni tõendav dokument, mille Torino Ülikool (Itaalia) andis välja 9. märtsil 1999 pärast kolmeaastast õpet.

34 M. Cavallera taotles Hispaanias haridus- ja teadusministeeriumilt oma Itaalia haridust tõendava dokumendi tunnistamist samaväärseks vastava Hispaania ülikoolidiplomiga vastavalt kuningliku dekreedi 86/1987 normidele. Nimetatud ministeerium tunnistas 17. oktoobril 2001 M. Cavallera Itaalia haridust tõendava dokumendi samaväärseks Hispaania ametliku diplomiga tööstustehnika inseneri kutsealal spetsialiseerumisega mehaanika erialal.

35 See andis M. Cavallerale õiguse tegutseda reguleeritud tööstustehnika inseneri kutsealal spetsialiseerumisega mehaanika erialal Hispaanias. Tuginedes oma Itaalia

haridust tõendava dokumendi samaväärsustunnistusele lasi M. Cavallera end registreerida ühte Kataloonia registrisse „colegios de ingenieros técnicos industriales".

36 Samas on selge, et M. Cavallera ei ole väljaspool Itaalia territooriumi kutsealal tegutsenud ning pole Hispaania haridussüsteemile vastavat õpet läbinud ega vastavaid eksameid sooritanud. Samuti on selge, et ta ei ole sooritanud Itaalia õigusnormides inseneri kutsealal tegutsemise õiguse saamiseks ette nähtud riigieksamit.

37 6. märtsil 2002 esitas M. Cavallera Itaalias Ministero della Giustiziale taotluse, milles ta palus oma Hispaania kvalifikatsiooni tunnustamist vastavalt seadusandlikule dekreedile nr 115/1992, et ta saaks lasta end Itaalias inseneride registrisse kanda.

38 Itaalia õigusnormide kohaselt peab sellele taotlusele hinnangu andma haridusko-misjon, kelle liikmetest enamus hääletas taotluse rahuldamise poolt, kuid Consiglio Nazionale degli Ingegnerit esindanud komisjoni liige hääletas siiski vastu.

39 Ministero della Giustizia tunnistas 23. oktoobri 2002. aasta dekreediga M. Cavallera Hispaania dokumendi kehtivaks, et viimane saaks lasta end kanda inseneride registrisse (osasse B, mis hõlmab tööstussektorit). Nimetatud dekreedi alusel kanti M. Cavallera tema elukoha linna Aleksandria inseneride ühingu registrisse.

40 Consiglio Nazionale degli Ingegneri esitas kõnealuse ministeeriumi dekreedi peale kaebuse Tribunale amministrativo regionale per il Lazio'le (Itaalia), väites et direktiivi 89/48 ega asjakohase siseriikliku õiguse alusel ei olnud Itaalia ametiasutustel õigust M. Cavallera Hispaania dokumenti tunnustada, kuna selle tunnustamise tagajärjel vabaneb ta kohustusest sooritada Itaalia õigusnormides ette nähtud riigieksam.

41 Nimetatud kohus jättis oma 5. oktoobri 2004. aasta otsusega Consiglio Nazionale degli Ingegneri kaebuse rahuldamata, leides, et Ministero della Giustizia oli toiminud seaduslikult. Seejärel kaebas Consiglio Nazionale degli Ingegneri selle kohtuotsuse edasi Consiglio di Statole (Itaalia).

42 Consiglio di Stato on seisukohal, et direktiivi 89/48 ei kohaldata M. Cavallera olukorrale, kuna viimane ei ole Hispaanias saanud mingisugust diplomit direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a tähenduses ja tema taotlus põhineb täiel määral Itaalia kvalifikatsioonil. Samas kahtleb Consiglio di Stato siiski selles küsimuses.

43 Nendel tingimustel otsustas Consiglio di Stato menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi 89/48/EMÜ kohaldatakse Itaalia kodaniku suhtes, kes:

– on Itaalias saanud kolmeaastast õpet tõendava inseneridiplomi;

– on saavutanud selle, et see Itaalia haridust tõendav dokument on tunnistatud samaväärseks vastava Hispaania dokumendiga;

– on kantud Hispaania inseneride registrisse, kuid kes ei ole sellel kutsealal Hispaanias kunagi tegutsenud, [ja]

– kes taotles enda kandmist Itaalia inseneride registrisse Hispaania samaväärsustunnistuse alusel?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas direktiiviga 89/48/EMÜ on kooskõlas siseriiklik õigusnorm (seadusandliku dekreedi [nr 115/1992] artikkel 1), mis ei võimalda Itaalias tunnustada haridust tõendavat dokumenti, mille on välja andnud üks liikmesriik, ja mis on omakorda vaid varasema Itaalia haridust tõendava dokumendi tunnustamise tulemus?"

Eelotsuse küsimused

44 Oma esimese küsimusega tahab eelotsustaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas vastuvõtvas liikmesriigis reguleeritud kutsealal tegutsemise õiguse saamiseks saab direktiivi 89/48 normidele tugineda niisuguse haridust tõendava dokumendi omanik, mille on välja andnud teise liikmesriigi ametiasutus ja mis ei tõenda ühegi selle liikmesriigi haridussüsteemile vastava õppekava täitmist, ühegi eksami sooritamist ega selles liikmesriigis saadud kutsealast töökogemust.

45 Sellele küsimusele vastamiseks on vaja uurida, kas niisuguse haridust tõendava dokumendi nagu põhikohtuasjas tunnustamine jääb direktiivi 89/48 kohaldamisalasse.

46 Ilma et see piiraks direktiivi 89/48 artikli 4 kohaldamist annab selle direktiivi artikli 3 esimese lõigu punkt a igale taotlejale, kellel on selle direktiivi tähenduses „diplom", mis võimaldab tal tegutseda reguleeritud kutsealal mõnes liikmesriigis, õiguse tegutseda samal kutsealal ka kõigis teistes liikmesriikides. Direktiivi 89/48 artikli 1 punktis a määratletud mõiste „diplom" on seega selles direktiivis ette nähtud kõrgkoolidiplomite tunnustamise üldsüsteemi nurgakivi.

47 Seoses kvalifikatsiooniga, millele M. Cavallera tugineb, tuleb esmalt meenutada, et „diplomiks" direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a tähenduses võib olla kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide kogum.

48 Direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a esimeses taandes viidatud tingimus on M. Cavallera dokumentide puhul täidetud, kuna kõik need on välja andnud riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädevad asutused – vastavalt Itaalia ja Hispaania asutused.

49 Mis puutub direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a teises taandes viidatud tingimusse, siis tuleneb Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et M. Cavallera vastab ilmselt tingimusele, mille kohaselt peab „diplomi" omanik olema täitnud keskharidusjärgse vähemalt kolmeaastase nominaalkestusega õppekava ülikoolis. Seda asjaolu tõendab sõnaselgelt haridust tõendav dokument, mille Torino Ülikool asjaomasele isikule väljastas.

50 Mis puutub direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a kolmandas taandes viidatud tingimusse, siis tuleneb haridus- ja teadusministeeriumi koostatud samaväärsustunnistusest, et M. Cavalleral on kutsekvalifikatsioon, mis annab talle õiguse tegutseda reguleeritud kutsealal Hispaanias. Isegi kui oletada, et see asjaolu nimetatud tunnistusest sõnaselgelt ei tulene, tõendab seda selgelt M. Cavallera registreerimine pädeva kutsealaühingu registrisse Hispaanias.

51 Nüüd on vaja veel kindlaks teha, kas seda arvestades, et M. Cavallera esitatud samaväärsustunnistus ei tõenda ühegi Hispaania haridussüsteemile vastava õppekava täitmist, ühegi eksami sooritamist ega Hispaanias saadud kutsealast töökogemust, võib tema dokumente nende kogumis siiski käsitleda „diplomina" direktiivi 89/48 tähenduses või niisuguse diplomiga samaväärsena direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a teise lõigu tähenduses.

52 Selles kontekstis ei saa arvesse võtta Consiglio Nazionale degli Ingegneri ning Itaalia ja Austria valitsuse esitatud argumente, mis põhinevad direktiivi 89/48 mõnede keeleversioonide sõnastusel, mis – nagu käesoleva kohtuotsuse punktides 7, 9, 11 ja 12 märgitud – täpsuse osas erinevad teistest keeleversioonidest, kasutades väljendit „teine liikmesriik", samas kui enamus keeleversioone sisaldab lihtsalt väljendeid „liikmesriik" või „vastuvõttev liikmesriik".

53 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et ühenduse õigusnormide ühetaolise kohaldamise ja seega ka ühetaolise tõlgendamise vajadus välistab selle, et kahtluse korral käsitletakse õigusnormi teksti isoleeritult ühes selle keeleversioonidest, ja nõuab otse vastupidi, et seda tõlgendataks ja kohaldataks teiste ametlike keelte versioone arvestades (12. novembri 1969. aasta otsus kohtuasjas 29/69: Stauder, EKL 1969, lk 419, punkt 3; 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-296/95: EMU Tabac jt, EKL 1998, lk I-1605, punkt 36, ja 9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-174/05: Zuid Hollandse Milieufederatie ja Natuur en Milieu, EKL 2006, lk I-2443, punkt 20).

54 Kuigi Euroopa Kohus on otsustanud, et direktiivis 89/48 ei sisaldu piiranguid seoses liikmesriigiga, kus taotleja peab olema oma kutsekvalifikatsiooni omandanud (23. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-274/05: komisjon *vs.* Kreeka, EKL 2008, lk I-7969, punkt 28, ja 23. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-286/06: komisjon *vs.* Hispaania, EKL 2008, lk I-8025, punkt 62), eristab see kohtupraktika siiski geograafilist asukohta, kus õpe aset leiab, ja haridussüsteemi, millele see vastab. Viidatud kohtuotsustes olid asjaomased isikud õppinud muu liikmeriigi haridussüsteemis kui see liikmesriik, milles nad oma kutsealase kvalifikatsiooni tunnustamist taotlesid.

55 Direktiivi 89/48 eesmärk on kõrvaldada takistused tegutseda kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus kutsekvalifikatsiooni tõendav dokument on väljastatud. Nimetatud direktiivi põhjendustest 1, 3 ja 5 tuleneb, et kutsekvalifikatsiooni tõendavat dokumenti ei saa samastada „diplomiga" selle direktiivi tähenduses, kui kvalifikatsioon ei ole osaliselt või tervikuna omandatud selle liikmesriigi haridussüsteemis, kes on kõnealuse haridust tõendava dokumendi väljastanud. Pealegi on Euroopa Kohus juba rõhutanud, et haridust tõendav dokument lihtsustab juurdepääsu kutsealale või sellel tegutsemist juhul, kui see tõendab täiendava kvalifikatsiooni olemasolu (vt selle kohta 31. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-19/92: Kraus, EKL 1993, lk I-1663, punktid 18–23, ja 9. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-285/01: Burbaud, EKL 2003, lk I-8219, punktid 47–53).

56 Hispaania samaväärseks tunnistamine ei tõenda aga mingisugust täiendavat kvalifikatsiooni. Ei samaväärseks tunnistamine ega Kataloonia registrisse „colegios de ingenieros técnicos industriales" kandmine ei põhinenud M. Cavallera kvalifikatsiooni ega kutsealase töökogemuse kontrollil.

57 Kui niisugustel asjaoludel lubada isikul tugineda direktiivile 89/48, et saada õigus tegutseda põhikohtuasjas käsitletaval reguleeritud kutsealal Itaalias, tähendaks see seda, et isikule, kes on saanud vaid selles liikmesriigis väljastatud haridust tõendava dokumendi, mis iseenesest ei anna õigust nimetatud reguleeritud kutsealal tegutseda, antakse siiski õigus sellel kutsealal tegutseda, ilma et Hispaanias saadud samaväärsustunnistus tõendaks täiendava kvalifikatsiooni või kutsealase töökogemuse olemasolu.

Niisugune tulemus oleks vastuolus direktiivi 89/48 põhimõttega, mis on väljendatud selle põhjenduses 5 ja mille kohaselt liikmesriigid säilitavad õiguse määrata kindlaks kvalifikatsiooni miinimumtase, mis kindlustab nende territooriumil pakutavate teenuste kvaliteedi.

58 Eeltoodud põhjendustest tuleneb, et direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et selles sätestatud „diplomi" mõiste ei hõlma teises liikmesriigis välja antud haridust tõendavat dokumenti, mis ei tõenda ühegi selle liikmesriigi haridussüsteemile vastava õppekava täitmist, ühegi eksami sooritamist ega selles liikmesriigis saadud kutsealast töökogemust.

59 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vasta, et vastuvõtvas liikmesriigis reguleeritud kutsealal tegutsemise õiguse saamiseks ei saa direktiivi 89/48 normidele tugineda niisuguse haridust tõendava dokumendi omanik, mille on välja andnud teise liikmesriigi ametiasutus ja mis ei tõenda ühegi selle liikmesriigi haridussüsteemile vastava õppekava täitmist, ühegi eksami sooritamist ega selles liikmesriigis saadud kutsealast töökogemust.

60 Esimesele küsimusele antud vastust arvestades ei ole vaja teisele küsimusele vastata.

Kohtukulud

61 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Vastuvõtvas liikmesriigis reguleeritud kutsealal tegutsemise õiguse saamiseks ei saa nõukogu 21. detsember 1988. aasta direktiivi 89/48/EMÜ (vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi kohta) normidele tugineda niisuguse haridust tõendava dokumendi omanik, mille on välja andnud teise liikmesriigi ametiasutus ja mis ei tõenda ühegi selle liikmesriigi haridussüsteemile vastava õppekava täitmist, ühegi eksami sooritamist ega selles liikmesriigis saadud kutsealast töökogemust.

Allkirjad